

„немачка Географија изгубиће свој положај у свету“. Ради тога немачки професори траже још једног професора — или приватног доцента — два асистента, који ће помагати у настави, и даље једног писара, једног техничког помоћника и једног цртача.

Како су за географску наставу неопходне екскурзије то је потребно давати већу новчану помоћ студентима, а одређивати материјалну накнаду и наставницима, јер су екскурзије службени послови. Географски институти морају имати збирку инструмената (компаса, анероида, термометара, планиметара, теодолита и т.д.), даље збирке учила (рељефа, специјалних карата, дијапозитива итд.), фотографске апарате и мрачну комору. Да би се све ово могло набављати, и да би се могле куповати књиге и часописи, захтева се за географске институте на мањим универзитетима годишњи буџет од 3000 златних марака (до 40.000 динара), а за веће институте неколико пута више.

Географски институти немају довољно простора, а нарочито немају простора у којима би студенти могли цртати карте.

Б. Ж. М.

Површина и становништво Арбаније. Према новој службеној статистици Арбанија је велика 27539,10 км² и има 833.748 ст. (30 ст. на 1 км²). По окрузима (префектурама) површина и становништво Арбаније показују ове односе:

Округ	површина	становника
Бинокастер	4142,00 км ²	127.545
Корча	3932,00 км ²	116.212
Косово (Кукс)	3312,10 км ²	127.764
Берат	2135,00 км ²	38.937

Дебар	2386,10 км ²	82.214
Драч	1595,00 км ²	54.251
Елбасан	2954,00 км ²	81.228
Скадар	4870,00 км ²	117.618
Тирана	850,00 км ²	37.244
Валона (Влора)	1360,00 км ²	45.635

По вери Арбанаси су у великој већини муслимани. Ови су заступљени са 67,5%, православни са 21% и католици са 11,5% од укупног становништва. Муслимани су у апсолутној већини у окрузима: драчком, тиранском, елбасанском (по 91%), беранском (90%) и дебарском (89%). Православни су најјаче заступљени у окрузима: њинокастранском (51%), косовском (40%), валонском (32%) и корчанском (27%). Католика има највише у скадарском округу (66%), а много мање у бератском (10%), дебарском (9,2%) и драчком (8,7%).

Транскрипција турских географских имена. Усвајањем латинског писма у Турској олакшана је јако транскрипција турских географских имена. Код нас су она примана посредно, преко стране географске литературе, и због тога често јако одступају од правих назива. Ми ћемо овде навести само неколико имена главнијих градова како се они службено називају: Цариград = Истанбул (Istanbul), Скутари = Искидар (Usküdar), Пера = Бејоглу (Beuyoglu), Брусa = Бурса (Bursa), Ангора = Анкара (Ankara), Ерзерум = Ерзрум (Erzurum), Магнезија = Маниса (Manisa), Смирна = Измир (Izmir), Никомедија = Измит (Izmit), Трапезунт = Трабзон (Trabzon), Једрене = Едирне (Edirne), Галипол = Гелиболу (Gelibolu), Сан Стефано = Јесилкеј (Yesilkäy) и Радосто = Текирда (Tekirdag).

С. М. М.

ОПШТА ГЕОГРАФИЈА

† Жан Брин. 24 августа 1930 године умро је Жан Брин, познати француски географ, професор на Колеж де Франс, члан Академије Моралних и Политичких Наука, у 61 години живота (рођен је у Тулузи, 25 октобра 1869 године).

Најпознатије Бриново дело јесте *La Géographie Humaine, essai de classifica-*

tion positive, изишло у Паризу 1910 године у првом, а 1925 у трећем издању. Брин више обраћа пажњу на трагове људског рада на земљиној површини (куће, села и градове, путеве, културе итд.), а мање на самог човека. У овом општем делу он је давао и монографије појединих области, да би на њима по-

казао вредност своје методе. Најзад, ово се дело одликује обиљем илустрација. Несумњиво је у њему Брин изнео своје, оригинално схватање Антропогеографије. Вредност његова најбоље се види по томе, што га је 1920 године издао J. Bowman на енглеском језику.

Брин је особито познат и по томе, што је као увод у *Историју Француског Народа* (коју уређује Габријел Аното) објавио у сарадњи са П. Жирарденом и П. Дефонтоном: *Géographie Humaine de la France et Géographie Politique et Géographie du travail* (Paris 1920 и 1926). Под утисцима Великог Рата Брин је, у сарадњи са К. Валоом, написао: *La Géographie de l'Histoire, Géographie de la paix et de la guerre sur terre et sur mer* (Paris, 1921).

Као испитивач Брин је најпознатији по своме делу о наводњавању: *L'irrigation, ses conditions géographiques, ses modes et son organisation dans la Péninsule Iberique et dans l'Afrique du Nord* (Paris, 1902). Он је обраћао пажњу не само на природне погодбе већ и на правну страну питања, и дао дело од трајне вредности. Али се Брин у младости био припремно и за проучавање саме природе, и његов рад *La tactique des tourbillons* (Friburg, 1902) сматра се као значајна расправа о ерозији текућих вода.

Најзад, Брин је поклањао велику пажњу и географској настави. У сарадњи са млађим географима издавао је зидне карте, а у друштву с педагозима штампао је *Leçons de Géographie*, уџбенике за основне школе, који се одликују картама и сликама у боји.

Овај знаменити географ који је урадио тако много на унапређењу и на ширењу географске науке, има заслуга и за испитивање наше земље. Жан Брин, нарочито као професор на Колеж де Франс, много је путовао. Ови његови путеви, које је чинио ради антропогеографских студија, доводили су га у Босну и Херцеговину и у Македонију. Проматрања са тих путовања употребљавао је у својим предавањима на Колеж де Франс, и објављивао их у својим чланцима у *Revue de Géographie annuelle*.

Б. Ж. М.

† Херман Вагнер. (23-VI 1840—18-VII 1930). Географска наука је са Херманом Вагнером изгубила једног од својих знаменитих ветерана, а Географија у Немачкој и највећег поборника, чијим је настојањем, у многоме, заузела данас тако видно место као наука у високим, и као наставни и васпитни предмет у средњим и стручним школама. Није без значаја појава Вагнерова и његов рад на Географији у време када су се најактивније изграђивали темељи модерне Географије.

Иако самоук-географ, Вагнер је својим снажним духом и јединствено истрајним радом не само успео да уђе у географску науку, него и да јој да значајне прилоге и први научно и систематски обради основе Опште Географије и тиме да систем наше науке.

Вагнер је у младости студирао Математику и Физику, а поред њих и природне науке. Доцније се као наставник Географије у гимназији у Готи и сарадник у чувеном Географском заводу Јустуса Пертеса, потпуно посвећује Географији. Гота је била тада средиште географског рада у Немачкој. Због Пертесовог завода сакупљали су се у Готи најпознатији немачки и други географи, испитивачи и путници. Контакт са њима био је од великог утицаја на Вагнера, који је већ иначе био наклоњен Географији. Вагнер је остао у Готи 12 година, и формирао се као научни радник. По том одлази за професора Географије на универзитету у Кенигсбергу, а после 4 године у Гетинген где је и умро.

У своје дугогодишњем раду Вагнер се у главном бавио Историјом Географије и Картографије, питањима Картографије, Математичке Географије и Натуике. У многим расправама о овим питањима он је дао много значајних критичких разматрања, нарочито о историјским изворима и методама њихове интерпретације. Особито је умна анализа дела и карата о историји открића. Његови радови о историји Географије и данас служе за углед. Вагнер је издао одличан методски атлас (*Sydow-Wagner: Methodischer Schul-Atlas*), до данас најбољи у својој врсти. Уз њега иду крат-

ка објашњења и упут у картографију, а на свакој карти је наведена пројекција. Знатан део овога радног живота посветио је Вагнер методском обрађивању опште Географије, не само у уџбенику *Lehrbuch der Geographie*, који и данас има велику вредност него и у другим делима. Његов *Lehrbuch der Geographie* је први систематски и потпуно научно обрађен уџбеник Опште Географије. У њему је могло би се рећи, искристалисало у најјаснијим формама све оно што је било научно тачно, из огромног материјала прикупљеног до тадашњим географским проучавањима. Свако питање је у њему тако детаљно и критички проучено да уџбеник даје више утисак једне научне монографије, и претставља у многоме научно дело. Особито се у њему истичу поглавља Математичке Географије и Картографије. Поред тога у њему је прво и једино од свих уџбеника Опште Географије изложена и Антропогеографија и дат јој научни систем. Научно необично тачан, овај уџбеник већ деценијама је изврсан компендиум за изучавање Опште Географије, а у многоме је послужио као основа за географска проучавања. Плодан је рад Вагнеров и на методици Географије, а особито на методици географске наставе; даље на излагању и критичком разматрању географских проучавања и на научној полемици о појединим питањима; најзад, знатан део свога времена посветио је Вагнер уређивању и вођењу *Geographisches Jahrbuch-a*, одличног прегледа актуелног стања географске науке и рада, дакле послу који захтева врло много спреме и рада, али у коме се не може на први поглед запазити колико онај који води даје од себе. Овде су од особитог значаја његови придози о методици Географије као науке.

С. М. Милојевић

† Фритјоф Нансен. После Норденшелда и Амундсена, у року од непуне две године, испустио је своју племениту душу и трећи знаменити Скандинавац. Нансен је рођен 10 октобра 1861 у Вестре Акеру, близу Кристианије. После универзитетских студија у овој вароши, специјализирао се као зоолог и из ове науке

одбранио је докторску тезу крајем априла 1888. Интересовање за поларне крајеве пробудило се у њему још у двадесет и првој години, када је на броду „Viking” добровољно учествовао на лову морских паса око источне обале Гренланда, ради зоолошких студија. То путовање описао је тек 1924, дакле после 42 године, у делу *Bland sael og bjoern* (Између морских паса и медведа), где указује да га је то једномесечно бављење у поларним крајевима одредило за цео рад у будућем животу, који је поглавито био посвећен океанографским испитивањима. За ове тешке радове и огромне успехе, Нансена је оспособило здраво, снажно и систематским спортом очеличено тело, а с друге стране бујна уобразиља, нека виша моћ предвиђања и савесност човека какве напоре може поднети и какве задатке, и на који начин, може решити.

Неколико дана после положеног доктората, Нансен је кренуо на своје прво научно географско испитивање да пређе преко Гренланда од једне до друге обале. Сви ранији испитивачи полазили су са западне обале, која је настањена, али ни један није успео да пређе преко целог копна, него су се сви враћали натраг. Нансен је, међутим, намеравао да пређе Гренланд са истока на запад, што је било заиста опасно, због ненастањености источне обале, али је био свестан да се неће смети враћати него ће морати ићи унапред, према настањеном крају. Њему је при томе веома користило што је био вешт у скијању. Тако је, са својим верним и сталним пратиоцем Свердрупом, први прокрстарио јужни део Гренланда од 16 августа до 24 септембра 1888, а пошто је приметно код Ескимана, у Готхобу, вратио се идућег пролећа у Норвешку. Нансен је научно доказао да је Гренланд врло висока висораван, око 2200 до 2800 метара, да је од једне до друге обале под непрекидним и једноликим ледним и снежним покривачем, и да нигде нема површина без снега и леда, као што је претпостављао Норденшелд неколико година раније. Осим тога, да се на овом леденом простору вероватно налази пол хладноће. Тиме је Нансен стекао светски